

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽIMTUMO ĮSTATYMO NR. XII-2470 1, 8, 10, 13, 24,
25, 36, 37, 44, 47, 49, 59, 61 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, ĮSTATYMO PAPILDYMO 39²
STRAIPSNIU IR 62 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO
PROJEKTO (toliau – Projektas)
(TAP-19-2166) (TAIS Nr. 19-15568)**

2020-01-08 Nr.NV-66

Vilnius

Įvertinę Projekto atitiktį įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Atsižvelgiant į Projekto aiškinamajame rašte pateiktą informaciją dėl Projektu keičiamo Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo (toliau – Įstatymas) 37 straipsnio pakeitimo tikslingumo, pastebime, kad Projekto 8 straipsnyje siūloma formuluotė neužtikrina, kad būtų pasiektas aiškinamajame rašte nurodytas pakeitimo tikslas ir ši nuostata būtų taikoma tik profesinio mokymo priemonės dalyviams, išskyrus įdarbinimo pagal pameistrystės darbo sutartį priemonės dalyvius, nes išimtis nėra aiškiai nustatoma. Be to, Įstatymo 38 straipsnio 1 dalyje nustatoma, kad įdarbinimas pagal pameistrystės darbo sutartį gali būti organizuojamas *asmenims, kurie dalyvauja profesiniame mokyme* taikant pameistrystės formą šio Įstatymo 37 straipsnyje nustatyta tvarka. Todėl priklausomai nuo siekio, siūloma nuostata turėtų būti tikslinama, nustatant reikalingą išimtį arba nurodant konkrečiai profesinį mokymą taikant pameistrystės formą. Kartu siūlytume papildomai sistemiškai įvertinti Įstatymo 37 straipsnio 10 dalies nuostatą ir jos taikymo joje nurodyto subjekto atžvilgiu pagrįstumą. Derėtų įvertinti, ar yra tikslu šioje nuostatoje vartoti sąvoką „bedarbis“ („kai bedarbis užsiima šio įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punkte nurodytų užimtumo formų veikla“, t. y., dirba pagal darbo sutartį ar darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu ar yra savarankiškai dirbantis asmuo), nes sudaromas neatitikimas Įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose (bedarbis yra asmuo, kuriam taikomos ir šios sąlygos - nedirba pagal darbo sutartį ar nėra darbo santykiams prilygintų teisinių santykių subjektas, nėra savarankiškai dirbantis asmuo) ir 24 straipsnio 1 dalyje (dėl bedarbio statuso sustabdymo dalyvaujantiems paramos mokymuisi priemonėse ar remiamojo įdarbinimo priemonėse) nurodytoms sąlygoms, taikytinoms bedarbiui. Pastebime, ir tai, kad vadovaujantis Įstatymo 20 straipsnio 3 dalimi, profesinis mokymas, kaip aktyvios darbo rinkos politikos priemonė, taikoma ir užimtiems asmenims.

2. Atsižvelgiant į tai, kad įdarbinimas pagal pameistrystės darbo sutartį yra reguliuojamas Įstatymo 38 straipsnyje, siekiant Įstatymo nuostatų dėstymo nuoseklumo, siūlome įvertinti galimybę Projekto 9 straipsnio nuostatas dėl įvadinių pameistrystės kursų dėstyti ne naujame Įstatymo 39² straipsnyje, o Įstatymą pildyti 38¹ straipsniu.

3. Projektu siūlomą ir Įstatymo 39² straipsnyje dėstomą reguliavimą siūlome tikslinti, įvertinant šiuos aspektus:

3.1. Įstatymo 39² straipsnio 1 dalyje nustatoma, kad įvadiniai pameistrystės kursai organizuojami Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka, tačiau šio straipsnio 3

dalyje nustatoma, kad šie kursai organizuojami Užimtumo tarnybos ir bedarbio sudarytoje dvišalėje sutartyje nustatytais sąlygomis, o vertinamo straipsnio 6 ir 7 dalyse nustatomi konkretūs pavedimai Užimtumo tarnybai dėl įvadinių pameistrystės kursų vykdymo. Tokį reguliavimą siūlome įvertinti teisinio aiškumo ir siūlomų priemonių proporcingumo aspektu, be kita ko, įvertinant, kurios iš siūlomo reguliavimo nuostatų galėtų būti nustatomos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos tvirtinamoje tvarkoje.

3.2. Siekiant teisinio aiškumo, Įstatymo 39² straipsnyje siūlome suderinti nuostatą „tam tikro sektoriaus profesija“ ir „tam tikro ūkio sektoriaus profesija“, vartojimą, taip pat peržiūrėti ir nuostatą „ūkio sektoriaus“ ir „tam tikro ūkio sektoriaus“ vartojimą, nes lieka neaišku, ar šio straipsnio nuostatų kontekste, pavyzdžiui, 2 dalies nuostatoje, turimas mintyje tam tikras ūkio sektorius, kuris būtų pasirenkamas, ir su šiuo sektoriumi susijusi informacija, ar visgi siekiama nustatyti neapibrėžtą platesnę taikymo apimtį, kurią suponuoja nuostatos „ūkio sektorius“ vartojimas.

3.3. Atkreipiame dėmesį, kad Įstatymo 39² straipsnio 2 dalyje minimos paklausios ūkio sektoriaus profesijos, tačiau neatskleidžiama, kokiais kriterijais vadovaujantis ar kokių subjektų vertinimu jos būtų priskiriamos paklausioms, kaip tai, pavyzdžiui, yra sureguliuojama Įstatymo 37 straipsnio 1 dalyje, nustatant reguliavimą dėl paklausių profesijų formaliojo profesinio mokymo programų.

3.4. Siūlome tikslinti Įstatymo 39² straipsnio 2 dalies nuostatą „*rekomendacijos dėl pasirenkamos įgyti kvalifikacijos ir (ar) kompetencijų bei numatomų įsidarbinimo galimybių, jas įgijus, parengimas ir pateikimas Užimtumo tarnybai*“, kurioje suformuluota neaiški taisyklė, todėl ir jos vykdymas tampa neaiškus (kokie konkretūs veiksmai turi būti atlikti, koks subjektas turi teisę pasirinkti tam tikrą ūkio sektorių ir (ar) darbdavį, kas turi būti parengta bei pateikta minimai institucijai ir pan.).

3.5. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo 13 straipsniu, profesinio mokymo programa yra skirta kvalifikacijai, įregistruotai Studijų, mokymo programų ir kvalifikacijų registre, įgyti, o vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo nuostatomis (2 straipsnio 8 dalis, 12 straipsnis), atitinkamo lygio kvalifikacija suteikiama asmeniui, baigusiam profesinio mokymo programą ir (arba) nustatyta tvarka gavusiam jo įgytų kompetencijų įvertinimą. Todėl manome, kad Įstatymo 39² straipsnio 4 dalies 1 punkto nuostatą „suteikiamos tam tikro ūkio sektoriaus kvalifikacijos“ būtų tikslinga peržiūrėti, susiejant ją su asmeniu ir jam suteikiama kvalifikacija tam tikro ūkio sektoriaus srityje ar tam tikrame ūkio sektoriuje.

3.6. Siūlome pildyti nepakankamą Įstatymo 39² straipsnio 5 bei 6 dalyse nurodytą reguliavimą dėl profesinio mokymo teikėjų sąrašo nustatymo tvarkos, terminų, sąrašo viešo skelbimo tvarkos, nuostatų dėl bendradarbiavimo su darbdavių organizacijomis ir darbdaviais sukonkretinimo, nevykdymo pasekmių nustatymo ir pan., kartu svarstant galimybę atitinkamas nuostatas dėstyti šio straipsnio 1 dalyje nurodomoje Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatomoje tvarkoje. Teisinio reguliavimo pakankamumo aspektu siūlome peržiūrėti ir Įstatymo 39² straipsnio 7 dalies nuostatą, pavyzdžiui, dalyvavimo mokymuose patvirtinimo, sumokėjimo už suteiktas paslaugas terminų nustatymo aspektai.

3.7. Įstatymo 39² straipsnio 8 dalies nuostatoje siūlome tiksliai apibrėžti dalyvavimo įvadinuose pameistrystės kursuose skaičiavimo atskaitos momentą, nes nurodytu atveju nėra aišku, kas būtų laikoma „pirmu dalyvavimu“. Be to, atsižvelgiant į tai, kad siūlomas terminas skaičiuojamas ne kalendoriniais ir ne finansiniais metais, siūlome įvertinti galimybę vienų metų terminą skaičiuoti mėnesiais.

4. Pastebime, kad Projekto 10 straipsnyje keičiamo Įstatymo 44 straipsnio 5 dalies 4 punkte siūlomu pakeitimu nustatomi išimtiniai *atvejai*, kuriais būtų netaikoma darbo vietos panaikinimo sąlyga, todėl vertinamo straipsnio 3 dalies pakeitimo formuluotėje nuostata „dėl šiame punkte nurodytų *aplinkybių*“ yra klaidinanti, nes neaišku, kokios aplinkybės (ar su veiklos nevykdymu susijusios aplinkybės, ar visgi atvejai) šiuo atveju turimos mintyje. Siūlome tikslinti formuluotes, kartu derinant tarpusavyje Projekto 10 straipsnio 4 dalies bei 5 dalies nuostatas, kuriose taip pat minimos aplinkybės, dėl kurių yra pratęstas įsteigtos darbo vietos išlaikymo terminas.

5. Siūlome papildomai įvertinti Projekto 12 straipsnio 2 dalyje dėstomo pakeitimo tikslingumą, nes, atsižvelgiant vertinamo straipsnio 1 dalyje siūlomą pakeitimą, 2 dalies pakeitimu būtų pernelyg susiaurinama nuostatos taikymo apimtis.

6. Siūlome papildomai įvertinti Projekto 13 straipsnyje teikiamo pakeitimo tikslumą bei tikslingumą, nes atsižvelgiant į vykdomas veiklas, jų mastą, galimų veikų pobūdį, fiziniam asmeniui galėtų būti taikoma ne tik administracinė atsakomybė pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksą.

7. Atkreipiame dėmesį, kad atsižvelgiant į Projekto 15 straipsnyje siūlomą Įstatymo 62 straipsnio pripažinimą netekusiu galios, turi būti tikslinamas ir keičiamo Įstatymo V skyriaus pavadinimas, kurio pakeitimas turi būti nurodytas ir teikiamo Projekto pavadinime, todėl siūlome pildyti Projektą nurodytu pakeitimu ir tikslinti visus kartu su Projektu teikiamus dokumentus.

8. Siūlome įvertinti galimybę tikslinti Projekto 16 straipsnio 1 dalyje nurodytą Įstatymo pakeitimų įsigaliojimo terminą (2020 m. balandžio 1 d.), kuris, mūsų nuomone, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Seimo pavasario sesijos pradžią (2020 m. kovo 10 d.) bei projektų svarstymo Seime procedūrą ir terminus, nėra realus.

Dėl kitų su keičiamu Įstatymu ir Projektu susijusių aspektų.

Atkreipiame dėmesį, kad Konstitucinis Teismas 2019 m. spalio 31 d. nutarimu Nr. KT41-N12/2019 „Dėl Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 5 punkto ir 24 straipsnio 4 dalies 4 punkto atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ pripažino, kad Užimtumo įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 5 punktas tiek, kiek jame nustatyta, kad bedarbiu laikomas asmuo, kuris nestudijuoja aukštojoje mokykloje pagal nuolatinės formos studijų programas, bei 24 straipsnio 4 dalies 4 punktas tiek, kiek jame nustatyta, kad bedarbio statusas panaikinamas, kai bedarbis pradeda studijuoti aukštojoje mokykloje pagal nuolatinės formos studijų programas, prieštaravo (prieštarauja) Lietuvos Respublikos Konstitucijos 48 straipsnio 1 dalies nuostatai „Kiekvienas žmogus <...> turi teisę <...> gauti <...> socialinę apsaugą nedarbo atveju“, 52 straipsnio nuostatai „Valstybė laiduoja piliečių teisę gauti <...> socialinę paramą nedarbo <...> atvejais“, konstituciniam teisinės valstybės principui. Todėl užtikrinant teisėkūros efektyvumą bei ekonomiškumą, Projektu teikiant Įstatymo pakeitimus, būtų tikslinga kartu teikti ir pakeitimus,

susijusius su Konstitucinio Teismo nutarimo įgyvendinimu, ir nustatyti Konstitucijai neprieštaraujantį teisinį reguliavimą.

Teisės grupės patarėja

Tatjana Knyzienė

Tatjana Knyzienė, tel. 870663862, el. p. tatjana.knyziene@lr.lt